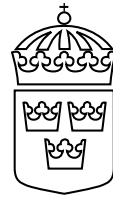

Regeringens proposition

2014/15:39

Vissa frågor om utlandssvenska elevers utbildning i Sverige

Prop.
2014/15:39

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 11 december 2014

Stefan Löfven

Aida Hadzialic
(Utbildningsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändringar i skollagen (2010:800) när det gäller riksinternatskolor.

Regeringen får enligt skollagen besluta att ge en internatskola ställning som riksinternatskola. Sådana skolor har enligt lagen till uppgift att anordna grundskola och gymnasieskola eller någon av dessa skolformer för i första hand utlandssvenska elever. Det finns i dag tre fristående grund- och gymnasieskolor som har ställning som riksinternatskolor. I propositionen föreslås bl.a. att regeringens möjlighet att besluta att en internatskola ska ha ställning som riksinternatskola ska tas bort. Det görs vidare bedömningen att statsbidrag till kostnader för utlandssvenska elevers utbildning i grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan bör lämnas enligt ett enhetligt system, oavsett vilken skola eleverna väljer. Det nya systemet bör så långt som möjligt även gälla statsbidrag till kostnader för internationell gymnasial utbildning, s.k. IB-utbildning (International Baccalaureate), för utlandssvenska elever.

I propositionen föreslås också att hemkommunen inte ska lämna ersättning till en fristående huvudman för kostnader för en utlandssvensk elevs utbildning i Sverige, om statsbidrag lämnas för eleven. Hemkommunen ska inte heller lämna ersättning för en utlandssvensk elevs utbildning i specialskolans årskurs 7–10.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2015, i den del det innebär att inga dubbla bidrag ska lämnas, och den 1 januari 2016, i den del det innebär att bestämmelserna som rör riksinternatskolor upphävs.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)	4
3	Ärendet och dess beredning	8
4	Nuvarande reglering	8
5	Regeringens möjlighet att ge en internatskola särställning som riksinternatskola tas bort	11
6	Inga dubbla bidrag	16
7	Enhetligt system för bidrag för utlandssvenska elevers utbildning	17
8	Ikraftträdande	20
9	Konsekvenser av förslaget	23
10	Författningskommentar	27
Bilaga 1	Sammanfattning av promemorian Riksinternatskolor (U2014/2011/GV)	32
Bilaga 2	Promemorians lagförslag	33
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanser	36
Bilaga 4	Lagrådsremissens lagförslag	37
Bilaga 5	Lagrådets yttrande	41
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 11 december 2014	42
	Rättsdatablad	43

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800).

2 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (2010:800)

dels att 29 kap. 15 och 16 §§ ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 29 kap. 15 § ska utgå,

dels att 10 kap. 37 §, 11 kap. 36 §, 12 kap. 24 §, 16 kap. 52 §, 17 kap. 31 och 35 §§, 19 kap. 45 § och 29 kap. 1 och 17 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 kap.

37 §

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev vid skolenheten.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 38 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 39 §.

Första stycket gäller inte om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

11 kap.

36 §

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev vid skolenheten.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 37 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 38 §.

Första stycket gäller inte om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

12 kap.

24 §

Hemkommunen ska betala ersättning till staten för vissa kostnader för den som är elev i specialskolan eller i förskoleklass eller fritidshem vid en skolenhet inom specialskolan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om ersättningens storlek.

Första stycket gäller inte utlandssvenska elever i årskurs 7–10.

16 kap.

52 §

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev på ett nationellt program vid skolenheten som hemkommunen, enligt 42 §, var skyldig att erbjuda utbildning på nationella program vid den tidpunkt när utbildningen påbörjades.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 53 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 54 §.

Första stycket gäller inte om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

17 kap.

31 §

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev på preparandutbildning vid skolenheten som var behörig för utbildningen vid den tidpunkt när denna påbörjades.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 32 och 33 §§ och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 34 §.

Första stycket gäller inte om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

35 §

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev på programinriktat individuellt val vid skolenheten som var behörig för utbildningen vid den tidpunkt när denna påbörjades.

Bidraget består av

1. bidrag för den del av utbildningen som motsvarar det yrkesprogram som det programinriktade individuella valet är inriktat mot, och

2. bidrag för den del av utbildningen som avser det stöd som eleven behöver för att uppnå behörighet för yrkesprogrammet. Bidrag enligt denna punkt ska utgå under högst ett år.

Första stycket gäller inte om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

19 kap.

45 §¹

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev på ett nationellt program vid skolenheten som hemkommunen enligt 18 kap. 27 § var skyldig att erbjuda utbildning i gymnasiesärskolan vid den tidpunkt när utbildningen påbörjades.

¹ Senaste lydelse 2012:109.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 46 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 47 §.

Första stycket gäller inte om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

Lydelse enligt SFS 2014:903

Föreslagen lydelse

29 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

- bosättning (2–5 §§),
- hemkommun och hemlands-
ting (6 §),
- utlandssvenska elever (7 §),
- personer med begåvningsmäs-
sig funktionsnedsättning (8 §),
- kommunernas aktivitetsansvar
för ungdomar (9 §),
- handläggning (10 och 11 §§),
- talerätt (12 §),
- samverkan och anmälan till
socialnämnden (13 §),
- tystnadsplikt (14 §),
- *riksinternatskolor* (15 och
16 §§),
- International Baccalaureate
(17 §),
- överlämnande av betygshand-
lingar (18 §),
- informationsskyldighet (19 §),
- uppgiftsskyldighet (19 a §),
och
- övriga bemyndiganden (20–
29 §§).

I detta kapitel finns bestämmelser om

- bosättning (2–5 §§),
- hemkommun och hemlands-
ting (6 §),
- utlandssvenska elever (7 §),
- personer med begåvningsmäs-
sig funktionsnedsättning (8 §),
- kommunernas aktivitetsansvar
för ungdomar (9 §),
- handläggning (10 och 11 §§),
- talerätt (12 §),
- samverkan och anmälan till
socialnämnden (13 §),
- tystnadsplikt (14 §),
- International Baccalaureate
(17 §),
- överlämnande av betygshand-
lingar (18 §),
- informationsskyldighet (19 §),
- uppgiftsskyldighet (19 a §),
och
- övriga bemyndiganden (20–
29 §§).

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 §

En elevs hemkommun är skyldig att betala ersättning för kostnader för elevens utbildning till anordnare av utbildning som leder fram till International Baccalaureate (IB). Skyldigheten gäller dock endast utbildning för sådana elever som hemkommunen var skyldig att erbjuda gymnasieutbildning vid den tidpunkt då IB-utbildningen påbörjades och endast om utbildningsanordnarens avgifter till International Baccalaureate Office betalas av staten.

Om parterna inte kommer överens om annat ska ersättning betalas med ett belopp som Statens skolverk beslutar.

Första stycket gäller inte om

statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk. Prop. 2014/15:39

För internationella skolor som motsvarar gymnasieskolan finns särskilda bestämmelser om bidrag för IB-utbildning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016 i fråga om 29 kap. 1, 15 och 16 §§ och i övrigt den 1 juli 2015.

3 Ärendet och dess beredning

Den 3 juli 2012 uppdrog Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) åt en arbetsgrupp att biträda departementet med att utreda och utarbeta förslag om internationella skolor, utlandsskolor, Europaskolor, riksinternatskolor, internationell gymnasial utbildning (IB-utbildning) och svensk gymnasieutbildning på engelska (U2012/3777/SAM). Förslagen om riksinternatskolor redovisades i promemorian Riksinternatskolor (U2014/2011/GV). En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 1* och dess lagförslag i *bilaga 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissyttrandena och en sammanställning av dessa finns tillgängliga i Utbildningsdepartementet (U2014/2011/GV).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 31 juli 2014 att inhämta Lagrådets yttrande över lagförslaget i *bilaga 4*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 5*. Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran.

4 Nuvarande reglering

Riksinternatskolor

Enligt skollagen (2010:800) får regeringen besluta att ge en internatskola ställning av riksinternatskola. En riksinternatskola har till uppgift att anordna grundskola och gymnasieskola eller endera av dessa skolformer för i första hand utlandssvenska elever (29 kap. 15 § andra stycket). Med utlandssvensk elev avses i skollagen en elev vars vårdnadshavare stadigvarande vistas i utlandet och av vilka minst en är svensk medborgare (29 kap. 7 § första stycket). Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att också annan ska anses som utlandssvensk elev (29 kap. 7 § andra stycket). Regeringen har dock inte meddelat några föreskrifter som avviker från definitionen i skollagen.

I dag finns det tre riksinternatskolor: Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket (SSHL), Lundsbergs skola och Grennaskolan. När riksinternatskolorna infördes i början på 1970-talet reglerades de enbart i förordning. De grundläggande bestämmelserna om riksinternatskolor fördes senare in i den då gällande skollagen (1985:1100). Av förarbetena framgår att syftet med bestämmelserna var att ge laga stöd i fall där en kommun är huvudman, eftersom det är fråga om verksamhet som inte i första hand avses komma de egna kommunmedlemmarna till del, se

propositionen Ny skollag (prop. 1985/86:10 s. 124). Ingen av de tre riksinternatskolorna som finns i dag har en kommunal huvudman.

Vid införandet av den nya skollagen fördes bestämmelserna om riksinternatskolor in i den lagen (29 kap. 15 och 16 §§). Bestämmelserna ger regeringen möjlighet att ge en internatskola ställning som riksinternatskola och att medge att skolan vid sidan av gymnasieskolan anordnar internationell gymnasial utbildning, s.k. IB-utbildning (International Baccalaureate). Därutöver bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela ytterligare föreskrifter om utbildningen vid riksinternatskolorna. Regeringens föreskrifter får avvika från skollagen. De bestämmelser som i praktiken ger riksinternatskolorna en särställning i förhållande till andra skolor finns på förordningsnivå, där bl.a. olika bidrag till skolorna och deras möjlighet att ta ut elevavgifter regleras.

Det totala antalet elever på riksinternatskolorna läsåret 2012/13 var 854 elever. Av dessa tillhörde 185 målgruppen utlandssvenska elever, dvs. utlandssvenska elever utgjorde 22 procent av det totala elevantalet.

Statsbidrag

Statsbidrag lämnas till de skolor som har ställning som riksinternatskolor och till andra skolor som tar emot utlandssvenska elever enligt tre olika förordningar, nämligen förordningen (2011:525) om statsbidrag till riksinternatskolor, förordningen (1996:565) om statsbidrag till kostnader för utlandssvenska elevers skolgång i Sverige och förordningen (SKOLFS 2002:7) om internationell gymnasial utbildning i Stockholm och Göteborg samt vid Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket i Sigtuna. Statsbidrag lämnas enligt den första förordningen i form av bidrag till kostnader för internatverksamhet, som extra bidrag för skolverksamhet och för utbildningskostnader för utlandssvenska elever. Enligt den andra förordningen lämnas enbart statsbidrag för utbildningskostnader för utlandssvenska elever. Enligt den tredje och sista förordningen lämnas statsbidrag i form av stöd till kostnader för internatverksamhet och för utbildningskostnader för utlandssvenska elever.

Bidrag till internatverksamhet regleras således i den första och den tredje förordningen. Statsbidragens storlek avgörs av antalet utlandssvenska elever som bor på internatet.

Som nämnts ovan lämnas enligt förordningen om statsbidrag till riksinternatskolor vidare ett extra bidrag som stöd till skolverksamheten. I avtal som ingåtts mellan staten och huvudmannen för respektive skola anges att det extra bidraget lämnas för att möjliggöra en flexibel skolorganisation (regeringsbeslut den 20 december 2001, U2000/3519/G, U2001/1897/G och U2001/3653/G). Statsbidragets storlek avgörs av antalet utlandssvenska elever som skolan uppbär statsbidrag för.

Bidrag till kostnader för utlandssvenska elevers utbildning i Sverige regleras i alla de tre förordningarna. Enligt förordningen om statsbidrag till riksinternatskolor lämnas bidrag för utlandssvenska elever som går en utbildning motsvarande årskurserna 7–9 i grundskolan, gymnasieskolan och IB-utbildning. Enligt förordningen om statsbidrag till kostnader för utlandssvenska elevers skolgång i Sverige lämnas statsbidrag till huvudmän som tar emot utlandssvenska elever i årskurs 7–9 i grund-

eller grundsärskolan eller i gymnasie- eller gymnasiesärskolan. Enligt uppgift från Skolverket ges bidrag enligt denna förordning även när utlandssvenska elever går IB-utbildning som anordnas av huvudmannen för en gymnasieskola.

Slutligen innehåller förordningen om internationell gymnasial utbildning i Stockholm och Göteborg samt vid Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket i Sigtuna (SSHL) bestämmelser enligt vilka Stockholms och Göteborgs kommuner och SSKL får anordna IB-utbildning med statsbidrag. Enligt förordningen lämnas statsbidrag till kostnader för undervisningen för elever som inte har någon hemkommun som ger ersättning för utbildningskostnaderna enligt bestämmelser i skollagen. Detta innebär att statsbidrag bl.a. kan lämnas för utlandssvenska elever som saknar svensk hemkommun.

Förutsättningarna för att bidrag ska få lämnas för en elev skiljer sig åt mellan förordningarna. Det finns även vissa skillnader mellan bidragsnivåerna för de bidrag som lämnas. Förordningarna är dessutom till viss del överlappande. Vilka förutsättningar som gäller och med vilket belopp bidrag lämnas beror på vilken skola eleven väljer.

Elevavgifter

Utbildning inom grund- och gymnasieskolan ska enligt skollagen vara avgiftsfri. Endast enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna får förekomma. I samband med skolresor och liknande aktiviteter får det dock i enstaka fall under ett läsår förekomma kostnader som ersätts av vårdnadshavare på frivillig väg. Sådana aktiviteter ska vara öppna för alla elever och ersättningen får inte överstiga huvudmannens självkostnad för att eleven deltar i aktiviteten (10 kap. 10 och 11 §§ och 15 kap. 17 §).

Enligt skollagens bestämmelser om riksinternatskolor får regeringen meddela föreskrifter om utbildningen vid dessa skolor som avviker från skollagens bestämmelser. Med stöd av detta bemyndigande har regeringen i förordningen om statsbidrag till riksinternatskolor föreskrivit att de kostnader för verksamheten som inte täcks av statsbidrag eller bidrag från elevens hemkommun får täckas genom att huvudmannen tar ut elevavgifter.

Även huvudmän som vid sidan av sin gymnasieskola anordnar IB-utbildning har möjlighet att ta ut avgifter för sådan utbildning. IB-utbildning är en särskild utbildningsform vid sidan av skolväsendet (1 kap. 1 § och 24 kap.) och omfattas inte av skollagens bestämmelser om avgiftsfrihet. Möjligheten att ta ut elevavgifter har dock i vissa fall begränsats. En internationell skola som bedriver IB-utbildning kan förklaras berättigad till bidrag från en elevs hemkommun under förutsättning bl.a. att avgifterna är skäliga med hänsyn till rimliga kostnader för verksamheten, bidrag och omständigheterna i övrigt (24 kap. 5 § p. 8). I 17 § i förordningen om internationell gymnasial utbildning i Stockholm och Göteborg samt vid Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket i Sigtuna framgår det att huvudmannen i begränsad omfattning får ta ut avgifter för den utbildning som bedrivs. Avgifterna får högst motsvara de kostnader huvudmannen har som inte täcks av statsbidraget eller av ersättning från elevens hemkommun.

Majoriteten av de offentliga och fristående skolor som anordnar IB-utbildning och som inte är internationella skolor eller riksinternatskolor tar inte ut några avgifter.

Prop. 2014/15:39

Inackorderingstillägg

Enligt studiestödslagen (1999:1395) får inackorderingstillägg lämnas till den som behöver inackordering och som studerar vid de läroanstalter och utbildningar som regeringen bestämmer särskilt (2 kap. 2 §). Det statliga inackorderingstillägget betalas ut av Centrala studiestödsnämnden (CSN) och är en del i studiehjälpssystemet.

När det gäller elever i grundskolan finns det närmare bestämmelser i studiestödsförordningen (2000:655). Där anges bl.a. att inackorderingstillägg får lämnas till en studerande i någon av grundskolans årskurser 7–9 vid en riksinternatskola (2 kap. 2 § andra stycket 1). Enligt statistik från CSN har under läsåren 2007/08–2011/12 en till fem elever årligen fått inackorderingstillägg enligt denna bestämmelse. Vidare anges att inackorderingstillägg får lämnas till en studerande i någon av grundskolans årskurser 7–9 inom skolväsendet om den studerande är utlandssvensk (2 kap. 2 § andra stycket 2).

När det gäller gymnasieskolan och gymnasiesärskolan är ansvaret för stöd för inackordering delat mellan kommunerna och staten. Elevernas hemkommuner svarar för stödet till elever i skolor med offentlig huvudman, med undantag för bl.a. utlandssvenska elever i gymnasieskolan som får studiehjälp i form av inackorderingstillägg enligt studiestödslagen (15 kap. 32 § och 18 kap. 32 § skollagen). CSN svarar för stödet till elever i skolor med enskilda huvudmän och till utlandssvenska elever (2 kap. 2 § studiestödsförordningen). CSN har föreskrivit om närmare villkor för hur inackorderingstillägg kan lämnas för elever i skolor med enskilda huvudmän (CSNFS 2001:6). Enligt huvudregeln kan en elev få inackorderingstillägg om hon eller han inte kan bo kvar i föräldrahemmet och gå en motsvarande utbildning utan att få en lång restid. Även elever som går en IB-utbildning har möjlighet att få inackorderingstillägg enligt studiestödsförordningen (2 kap. 2 §).

5 Regeringens möjlighet att ge en internatskola särställning som riksinternatskola tas bort

Regeringens förslag: Regeringens möjlighet att besluta att en internatskola ska ha ställning som riksinternatskola ska tas bort. Som en följd av detta ska bemyndigandet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om utbildningen vid riksinternatskolor också tas bort.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslagen i promemorian, däribland *Riksdagens ombudsmän, Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Stockholm, Statens skolverk, Barnombudsmannen, Centrala studiestödsnämnden (CSN), Diskrimineringsombudsmannen, Bodens, Halmstads, Helsingborgs, Karlstad, Linköpings, Lunds, Malmö, Nacka, Piteå, Stockholms, Täby och Uppsala kommuner, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Sveriges Skolledarförbund, Lärarförbundet och Lärarnas Riksförbund.*

Skolverket, SKL, Sveriges Skolledarförbund, Lärarförbundet och Lunds och Nacka kommuner delar promemorians bedömning att det mot bakgrund av att behovet av elevhemsplatser för utlandssvenska elever har minskat saknas skäl att ha särskilda skolor för att möta detta behov. *Skolinspektionen* anser att det gynnar likvärdigheten inom skolväsendet om de nuvarande riksinternatskolornas rätt att ta ut avgifter och deras särställning i övrigt tas bort. Även *Stockholms, Malmö och Täby kommuner* är positiva till förslagen eftersom de anser att det medför likvärdiga förhållanden för olika skolor med elevhemsboenden. *Linköpings kommun* instämmer med förslagen i promemorian och vill särskilt lyfta fram den ökade valfriheten för eleven. *Barnombudsmannen* välkomnar förslaget och anser att det överensstämmer med Förenta nationernas barnkonvention.

Grennaskolan Riksinternat AB (Grennaskolan) avstyrker förslaget. *Jönköpings kommun* avstyrker förslaget med undantag för förslaget att förbudet mot att ta ut avgifter för utbildning även ska gälla för riksinternatskolorna. Jönköpings kommun anför bl.a. att även om den procentuella andelen utlandssvenska elever vid internatskolorna minskar eller är konstant innebär det inte att det faktiska antalet sådana elever minskar med tanke på allt större barnkullar. Grennaskolan anser att förslaget kommer att medföra en ökad segregation på internatskolorna då de blir tvungna att höja internatavgifterna för att bibehålla en trygg och säker miljö. Även Jönköpings kommun befarar en sådan utveckling. *Sigtuna Humanistiska Läroverket (SSHL)* har inget att invända mot att begreppet riksinternatskola avskaffas men har vissa invändningar i övrigt. SSHL anför att det är fråga om små grupper av elever och att minskningen i absoluta tal är ganska liten. Förslagen kommer enligt SSHL att försvåra för skolhuvudmän att bedriva skolverksamhet som ställer krav på internatboende och särskilt kvalificerad undervisning. Särskild skolgång med internatboende, hög lärartäthet med högutbildade lärare som behärskar flera språk och specialutbildad internat- och fritidspersonal är kostsam och enligt SSHL är det naturligt att de som faktiskt tar del av detta särskilda skolsystem även får bidra till finansieringen. Möjligheten att ta ut elevavgifter bör enligt SSHL därför inte avskaffas utan utökas till varje skolhuvudman som arrangerar skolgång med internatboende och särskild undervisning. SSHL påpekar vidare bl.a. att riksdagen under 1990-talet och 2000-talet framhållit vikten av att riksinternatskolorna ska finnas kvar.

Föreningen Svenskar i Världen anser att det inte finns något som tyder på att antalet svenskar som väljer att arbeta utanför Sverige kommer att minska på sikt. De tror att detta kan medföra att trenden vänder och att fler utlandssvenskar väljer att sätta sina barn i svenska internatskolor.

Litet behov av särskilda skolor för utlandssvenska elever

Enligt skollagen får regeringen, som nämnts i avsnitt 4, besluta att ge en internatskola ställning av riksinternatskola. Skolorna har som uppgift att i första hand anordna grundskola och gymnasieskola för utlandssvenska elever.

När systemet med riksinternatskolor infördes i början av 1970-talet motiverades det med ett växande internationellt samarbete och en expanderande biståndsverksamhet, som förväntades leda till en ökad efterfrågan på elevhemsplatser (Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen nr 53 år 1970 angående riksinternatskolor, s. 15). Sedan dess har antalet svenskar som engageras utomlands mycket riktigt fortsatt att öka, inte minst efter Sveriges inträde i EU. Samtidigt har efterfrågan på utbildning vid riksinternatskolorna för utlandssvenska elever minskat. I dag är exempelvis endast ett fåtal utlandssvenska elever vid riksinternatskolorna barn till utlandsstationerade statstjänstemän. Enligt uppgifter från Utrikesdepartementet vistades läsåret 2012/13 drygt 400 barn till utsända medarbetare utomlands med sina föräldrar, medan endast fyra barn utbildades på riksinternatskolorna. På motsvarande sätt gick omkring 100 barn med föräldrar inom Försvarsmakten i skola utomlands, medan ett barn gick på en riksinternatskola. Bland utsända statsanställda är det således betydligt vanligare att ta med sig barnen utomlands och låta dem gå i skola där än att låta dem studera vid en riksinternatskola i Sverige. Denna slutsats bör enligt promemorians bedömning kunna dras även beträffande övriga grupper av svenskar som tjänstgör utomlands under en begränsad tid. I promemorian görs bedömningen att det därför inte längre finns skäl att ha en särskild verksamhet för dessa elever och det föreslås att möjligheten att ha ställning som riksinternatskola tas bort. En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot detta förslag.

SSHJ har inget att invända mot att begreppet riksinternatskola avskaffas. Däremot ifrågasätter såväl SSHJ som *Grennaskolan* promemorians bedömning att ingen särskild verksamhet behövs för utlandssvenska elever. SSHJ vänder sig bl.a. mot att borttagandet av riksinternatskolor motiveras med ett minskande elevunderlag, då de anser att riksdagen både under 1990-talet och 2000-talet gjort en motsatt bedömning och framhållit vikten av att riksinternatskolorna ska finnas kvar.

Det stämmer att regeringen i budgetpropositionen för 2002 gjorde bedömningen att systemet för statligt stöd till utlandssvenska elevers skolgång i Sverige skulle behållas och att nya avtal skulle träffas mellan staten och riksinternatskolorna. Genom den nya skollagen (2010:800) fördes vidare riksinternatskolorna in i skolväsendet så att de allmänna reglerna för grund- och gymnasieskola kom att gälla för dessa skolor där inget annat anges. I 28 § lagen (2010:801) om införande av skollagen anges att en enskild som bedrev utbildning vid en riksinternatskola vid skollagens ikraftträdande ska anses som godkänd som huvudman för den eller de skolformer som anordnas. Det var dock endast fråga om en lagteknisk översyn med utgångspunkt i principen om gemensam reglering för olika utbildningsformer och olika huvudmän. Något ställningstagande till behovet av riksinternatskolor gjordes inte i detta sammanhang och har inte heller gjorts därefter.

Det finns i dag en mängd skolor i Sverige som erbjuder elevhemsboende, både på större och mindre orter och, inom gymnasieskolan, för alla typer av nationella program. Vissa av dessa skolor tar redan i dag emot utlandssvenska elever utan att ges särskilda villkor. Det finns därför, enligt regeringens mening, goda möjligheter för utlandssvenska elever att delta i utbildning i Sverige utan att de nuvarande riksinternatsskolorna har en särställning enligt skollagen.

I promemorian konstateras att fler svenskar i arbete utomlands inte har inneburit en ökad efterfrågan på elevhemsplatser. Regeringen noterar att den grupp elever vars behov av utbildning systemet med riksinternatsskolor skulle tillgodose inte har vuxit utan tvärtom minskat och att den i dag är mycket liten. Bland de utlandssvenska eleverna finns vidare flera elever vars familjer är permanent bosatta utomlands. Regeringen anser, i likhet med promemorian, att det framstår som tveksamt om det ska organiseras en särskild verksamhet för att möta dessa familjers önskemål om att ge barnen möjlighet att bo vid en svensk skola. Som anges ovan finns det möjligheter för utlandssvenska elever att delta i utbildning i Sverige utan att de anvisas till särskilda skolor.

Regeringen gör därför bedömningen att det inte längre är befogat att ha vissa skolor som ges en särskilt privilegierad ställning för att i första hand ta emot utlandssvenska elever. Möjligheten för regeringen att besluta att en skola ska ha en särställning som riksinternatsskola bör således tas bort.

Elevavgifter

Enligt skollagens bestämmelser om riksinternatsskolor får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela ytterligare föreskrifter om utbildningen vid riksinternatsskolor. Regeringens föreskrifter får avvika från bestämmelserna i lagen. En konsekvens av promemorians förslag att upphäva detta bemyndigande är att regeringen inte längre kan föreskriva om särskilda villkor för dessa skolor, t.ex. om möjlighet för skolorna att ta ut elevavgifter. Skollagens bestämmelser om en avgiftsfri utbildning kommer därigenom att gälla även för grundskole- och gymnasieutbildning vid de nuvarande riksinternatsskolorna.

De remissinstanser som varit positiva till förslaget, bl.a. *Stockholms, Malmö* och *Täby kommuner*, anser att förslaget bidrar till att stärka likvärdigheten inom skolväsendet.

SSHL avstyrker förslaget och anser att inget ter sig naturligare än att de som faktiskt tar del av detta särskilda skolsystem även får bidra till finansieringen samt att möjligheten att ta ut elevavgifter inte bör avskaffas utan utökas till varje skolhuvudman som arrangerar skolgång med internatboende och särskild undervisning. Regeringen erinrar om att det i förarbetena till skollagen fastslås att principen om avgiftsfri utbildning är en av hörnstenarna inom den svenska utbildningspolitiken. Rätten till en likvärdig utbildning av hög kvalitet får aldrig vara beroende av en enskild individs ekonomiska förutsättningar, se propositionen *Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet* (prop. 2009/10:165 s. 373 och 414). Endast enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna får förekomma i utbildningen. I förarbetena till skollagen nämns att detta kan vara till exempel en enstaka färdbiljett med allmänna

kommunikationsmedel eller en mindre entréavgift till ett museum. Vidare får det i samband med skolresor och liknande aktiviteter i enstaka fall under ett läsår förekomma kostnader som ersätts av vårdnadshavare på frivillig väg. Sådana aktiviteter ska vara öppna för alla elever och ersättningen får inte överstiga huvudmannens självkostnad för att eleven deltar i aktiviteten.

Regeringen instämmer i majoriteten av remissinstansernas bedömning och anser att skollagens princip om avgiftsfrihet bör genomsyra all utbildning inom skolväsendet. Det finns inte skäl att vissa skolor ska få ta ut avgifter för utbildningskostnader. I och med att regeringens möjlighet att besluta att en skola ska ha särställning som riksinternatskola föreslås tas bort bör således även bemyndigandet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om utbildningen vid riksinternatskolor tas bort. Det innebär att det inte längre kommer att vara möjligt att ta ut avgifter för utbildning vid de aktuella skolorna i större utsträckning än vad som är möjligt enligt skollagen. Skollagens förbud mot att ta ut avgifter för utbildning i grund- och gymnasieskolan kommer därigenom att få genomslag fullt ut. Det bör dock noteras att förslaget inte påverkar möjligheten att ta ut avgifter för IB-utbildning, eftersom sådan utbildning inte ingår i skolväsendet och skollagens bestämmelser om avgiftsfrihet inte gäller sådan utbildning. Som nämnts tidigare tar dock majoriteten av de offentliga och fristående skolor som anordnar IB-utbildning i dag inte ut några avgifter.

Grennaskolan avstyrker promemorians förslag i dess helhet. Även *Jönköpings kommun* avstyrker förslaget, dock med undantag för förbudet att ta ut uppgifter för utbildningen. Enligt *Grennaskolan* kommer förslaget att innebära höjda internatavgifter, vilket i sin tur riskerar att leda till en ökad segregation på internatskolorna. Även *Jönköpings kommun* befarar en sådan utveckling. Dessa synpunkter behandlas i avsnitt 7, där frågor om ett enhetligt system för statsbidrag för utlandssvenska elever och statsbidrag för internatboende behandlas.

Förslagets konsekvenser för de nuvarande riksinternatskolornas rättsliga ställning och Statens skolinspektions tillsyn

De nuvarande riksinternatskolorna har fått sin särställning genom beslut av regeringen. Som framgått av avsnitt 4 är följden av ett beslut att ge en skola ställning som riksinternatskola dels att skolan blir berättigad till statsbidrag för elever enligt olika förordningar, dels att skolan enligt bestämmelser på förordningsnivå har rätt att ta ut elevavgifter. Gällande beslut att ge vissa skolor ställning som riksinternatskolor är således gynnande för dessa skolor. Gynnande förvaltningsbeslut kan som huvudregel inte återkallas. De ovan föreslagna ändringarna i skollagen och efterföljande förordningsändringar innebär dock att det inte längre kommer att vara möjligt för riksinternatskolorna att ta ut elevavgifter för utbildningen. Som närmare utvecklas i avsnitt 7 planerar vidare regeringen att göra förändringar i den förordningsreglering som gäller för statsbidrag i syfte att statsbidrag för kostnader för utlandssvenska elevers utbildning i grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska lämnas enligt ett enhetligt system, oavsett vilken skola eleverna väljer. Detta innebär att de gällande besluten om att vissa

skolor har ställning som riksinternatskolor efter en viss övergångsperiod (se avsnitt 8) inte längre kommer att ha någon gynnande effekt i praktiken. Detta innebär i sin tur att regeringen på sikt kommer att kunna upphäva dessa beslut.

En fråga som har varit föremål för rättslig prövning är i vilken utsträckning Statens skolinspektion har tillsynsansvar för internatverksamheten vid Stiftelsen Lundsbergs skola. Enligt regleringen i 6 kap. skollagen har personal, förskolechefer och rektorer respektive huvudmän anmälnings- respektive utredningsskyldighet i fråga om kränkande behandling i samband med verksamhet enligt skollagen. Högsta förvaltningsdomstolen har konstaterat att riksinternatskolorna utgör en del av skolväsendet, att eventuella kränkningar som elever vid Stiftelsen Lundsbergs skola utsätter sina skolkamrater för på elevhemmen har ett sådant samband med skolverksamheten att stiftelsen enligt 6 kap. 10 § skollagen är skyldig att vidta åtgärder samt att internatverksamheten vid denna skola därmed tillhör Skolinspektionens tillsynsområde (dom den 25 juni 2014 i mål nr 8148-8150-13). Ett eventuellt upphävande av ett beslut om att en skola har ställning som riksinternatskola innebär att skolan kommer att ha samma ställning som andra fristående skolor inom skolväsendet. Ett eventuellt upphävande av sådana beslut saknar relevans för bedömningen av sambandet mellan internatverksamheten vid en skola och skolverksamheten vid samma skola. Detta innebär att Skolinspektionens tillsynsansvar inte kommer att påverkas om regeringen i framtiden skulle upphäva de regeringsbeslut genom vilka vissa skolor har getts ställning som riksinternatskolor.

6 Inga dubbla bidrag

Regeringens förslag: Det ska klargöras i skollagen att en utlandssvensk elevs eventuella hemkommun inte är skyldig att lämna bidrag till huvudmannen för en fristående skola eller en anordnare av IB-utbildning om statsbidrag lämnas för eleven. En utlandssvensk elevs eventuella hemkommun ska inte heller vara skyldig att betala ersättning till staten om eleven deltar i utbildning i specialskolan.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian lämnades inget förslag avseende specialskolan.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslagen i promemorian, däribland *Riksdagens ombudsmän, Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Stockholm, Statens skolverk, Barnombudsmannen, Centrala studiestödsnämnden (CSN), Diskrimineringsombudsmannen, Båstads, Halmstads, Helsingborgs, Karlstad, Lunds, Malmö, Nacka, Stockholms, Täby och Uppsala kommuner, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Sveriges Skolledarförbund, Lärarförbundet och Lärarnas Riksförbund.*

Skolverket påpekar att specialskolan, en skolform med statligt huvudmannaskap, saknas i promemorians förslag om regler för statsbidrag för

utlandssvenska elever. Med den föreslagna regleringen blir det en elevs eventuella hemkommun som ska ersätta kostnaderna. Skolverket ifrågasätter om det är lämpligt att hemkommunerna ska stå för kostnaderna för utlandssvenska elever i specialskolan men inte i de skolformer som föreslås omfattas av statsbidragsförordningen.

Skälen för regeringens förslag: En elev som ingår i kategorin utlandssvenska elever kan ha en hemkommun i Sverige. Detta gäller bland annat elever vars vårdnadshavare är utsända för anställning på utländsk ort i svenska statens tjänst. Under tjänstgöringstiden fortsätter nämligen eleven att vara folkbokförd i Sverige och på den ort där familjen senast var bosatt (14 § folkbokföringslagen [1991:481]). Det har inträffat att huvudmän tagit emot statsbidrag samtidigt som de fått bidrag från elevernas hemkommuner. Regeringens bedömning är att det inte är rimligt att en huvudman ska kunna ta emot dubbla bidrag för en elev. För att undvika att detta sker föreslår regeringen, i enlighet med promemorians förslag, att det klargörs i skollagen att en utlandssvensk elevs eventuella hemkommun inte ska vara skyldig att lämna bidrag till huvudmannen för en fristående skola eller en anordnare av IB-utbildning om statsbidrag lämnas för eleven.

Skolverket påpekar att specialskolan saknas i promemorians förslag om regler för statsbidrag för utlandssvenska elever. Specialskolan är en skolform som har staten som huvudman och som ska ge utbildning till barn och ungdomar som på grund av vissa funktionsnedsättningar inte kan gå i grundskolan eller grundsärskolan. Enligt regeringens mening bör lika förhållanden gälla så långt som möjligt för alla utlandssvenska elever oavsett i vilken skola de får sin utbildning. Specialskolan skiljer sig visserligen från övriga berörda skolformer i den meningen att det är staten som står för skolan. Syftet med att införa en bestämmelse om att hemkommunen inte ska lämna bidrag till den skola som eleven valt att gå i om statsbidrag lämnas för eleven på grund av att eleven är utlandssvensk, är dock att staten så långt som möjligt ska bekosta utlandssvenska elevers utbildning i Sverige. För utlandssvenska elevers utbildning i grundskolan och grundsärskolan lämnas statsbidrag från och med årskurs 7. Regeringen anser att lika villkor så långt som möjligt ska gälla i fråga om alla utlandssvenska elevers utbildning. Specialskolan har tio årskurser. Skollagen föreslås därför ändras så att hemkommunen inte är skyldig att betala ersättning till staten om en utlandssvensk elev deltar i utbildning i specialskolan i årskurs 7–10.

7 Enhetligt system för bidrag för utlandssvenska elevers utbildning

Regeringens bedömning: Statsbidrag för kostnader för utlandssvenska elevers utbildning i grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan bör lämnas enligt ett enhetligt system, oavsett vilken skola eleverna väljer. Det nya systemet bör så långt som

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslagen i promemorian, däribland *Riksdagens ombudsmän, Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Stockholm, Statens skolverk, Barnombudsmannen, Centrala studiestödsnämnden (CSN), Diskrimineringsombudsmannen, Båstads, Halmstads, Helsingborgs, Karlstad, Lunds, Malmö, Nacka, Piteå, Stockholms, Täby och Uppsala kommuner, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Sveriges Skolledarförbund, Lärarförbundet och Lärarnas Riksförbund.*

Sveriges Skolledarförbund påpekar att likvärdighet är en grundbult i svensk utbildningstradition. Eventuella skillnader i ersättningsnivåer kan grunda sig på elevers skilda förutsättningar att nå målen men ska inte vara kopplade till en särskild skola. *Lärarnas riksförbund* tillstyrker att utlandssvenska elever ska hanteras lika oavsett vilken skola de väljer att studera vid men påpekar att förslaget innebär att det kan komma att bli svårt att erbjuda internatboende för elever i grundskolans årskurs 7–9. Förbundet anser att frågan om huruvida det bör vara möjligt att välja internatformen redan i grundskolans senare år behöver utredas ytterligare. *Halmstads kommun* bedömer att förslaget kan få positiva konsekvenser för barn och elever då det kan innebära en större likvärdighet. *SKL* ser positivt på att bestämmelserna om statsbidrag för utlandssvenska elever ses över i syfte att bli mer enhetliga, oavsett vilken skola eleven väljer.

Sigtuna Humanistiska Läroverket (SSHL) har inget att invända mot att statsbidragsreglerna samlas i en enda författning, men anser bl.a. att det är ett gemensamt samhällsintresse att en del av utlandssvenska elevers boendekostnader subventioneras av staten och att samtliga skolhuvudmän bör få möjlighet att söka samma sorts internatbidrag för elevhemsboende, om sådant arrangeras. Även *Föreningen Svenskar i Världen* anser att en mer ändamålinriktad lösning vore att ge statsbidrag till alla skolor som faktiskt behöver det i stället för att ta bort statsbidragen helt och hållet. *Grennaskolan Riksinternat AB (Grennaskolan)* och *Jönköpings kommun* avstyrker förslaget.

Skälen för regeringens bedömning

Inga särskilda bidrag till nuvarande riksinternatskolor

I förarbetena till skollagen fastslås att regleringen av all offentlig finansierad verksamhet inom skolväsendet i princip bör vara gemensam. Regeringens ambition är att skapa så lika villkor som möjligt för olika huvudmän (prop. 2009/10:165 s. 238 och 546). Med utgångspunkt i principen om lika villkor bör huvudregeln därmed vara att samma regelverk ska gälla för alla skolor med elevhemsboende.

Samtliga tre skolor som i dag har ställning som riksinternatskolor är fristående grund- och gymnasieskolor. Som angetts ovan delar regeringens promemorians bedömning att det inte längre finns behov av särskilda

skolor som i första hand ska ta emot utlandssvenska elever. Samma förutsättningar bör därför gälla för de fristående skolor som för närvarande har ställning som riksinternatskola som för andra fristående skolor och för skolor med offentlig huvudman.

I linje med detta avser regeringen att upphäva den reglering på förordningsnivå som riktar sig direkt till de nuvarande riksinternatskolorna. För att likställa dessa skolor med övriga skolor bör de särskilda bidrag som hittills lämnats till riksinternatskolorna i form av bidrag till internatverksamhet och extra bidrag för en flexibel skolorganisation tas bort. *Grennaskolan* befarar att förslaget kommer att få stora konsekvenser för skolans verksamhet och att de för att kunna fortsätta driva sin verksamhet på samma ambitionsnivå som i dag kommer att behöva ta ut betydligt högre internatavgifter än vad som i dag är fallet. Regeringen konstaterar att det finns flera skolor i Sverige som bedriver internatverksamhet utan att få statsbidrag för detta. Dessa skolor tar emot elever från hela landet och i dessa skolor finns det även elever vars föräldrar är bosatta utomlands. När det gäller kravet på flexibilitet är det något som gäller för alla skolor. Det saknas därför skäl att ha kvar dessa bidrag. Som angetts i avsnitt 5 anser *Grennaskolan* vidare att förslaget med all säkerhet kommer att medföra en ökad segregation på internatskolorna då dessa enligt *Grennaskolan* kommer att bli tvungna att höja internatavgifterna. *Jönköpings kommun* uttrycker liknande farhågor. Enligt regeringens mening kan en utveckling som innebär en ökad segregation på internatskolorna inte anses acceptabel. Avgifter som tas ut för sådana internat som har ett samband med utbildning i grund- och gymnasieskola och motsvarande utbildningsformer bör vara skäligen. Regeringen avser därför att se över frågan om avgifter för internat.

Enhetligt system för statsbidrag för utlandssvenska elever

Villkor för statsbidrag för utlandssvenska elever regleras på förordningsnivå. Som tidigare nämnts lämnas för närvarande statsbidrag för kostnader för utbildning för utlandssvenska elever enligt olika förutsättningar och med olika belopp beroende på vilken skola eleven väljer. Regeringen anser att dessa skillnader är omotiverade och så långt som möjligt bör tas bort. Statsbidrag för kostnader för utlandssvenska elevers utbildning i grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan bör lämnas enligt ett enhetligt system, oavsett vilken skola eleverna väljer. Som framgår av avsnitt 4 ingår IB-utbildning inte i skolväsendet utan utgör en särskild skolform. Motsvarande regler om statsbidrag bör dock så långt som möjligt gälla även i fråga om utlandssvenska elever som går en IB-utbildning. Enligt regeringens mening bör det därutöver i förordning införas enhetliga bestämmelser om återbetalning av statsbidrag och möjlighet att efterge återkrav samt om möjlighet till överklagande enligt förvaltningslagen.

När det gäller de sannolikt mycket få fall då en utlandssvensk elev kommer att få sin utbildning i specialskolan bör staten som huvudman stå för hela kostnaden.

Förslaget att avveckla systemet med riksinternatskolor påverkar inte möjligheten till inackorderingstillägg för utlandssvenska elever i årskurserna 7–9. Det har heller inga följder vad gäller möjligheten till inackorderingstillägg för elever i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan eller vid en IB-utbildning.

Som en konsekvens av att systemet med riksinternatskolor avvecklas kommer dock elever som inte är utlandssvenska och som deltar i grundskoleutbildning i någon av årskurserna 7–9 vid en sådan skola som i dag är en riksinternatskola inte längre att ha rätt till statligt inackorderingstillägg. Enligt *Lärarnas Riksförbund* bör möjligheten att erbjuda internatboende för elever i grundskolans årskurs 7–9 utredas ytterligare. Som nämnts i avsnitt 4 är dock den grupp som fått inackorderingstillägg på dessa villkor mycket liten och har under läsåren 2007/08–2011/12 endast uppgått till mellan en och fem elever årligen. Förändringen berör således ett mycket litet antal elever och det framstår därför inte som motiverat med en översyn av villkoren för inackorderingstillägg för elever i årskurserna 7–9.

8 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2015, i den del det innebär att inga dubbla bidrag ska lämnas, och den 1 januari 2016, i den del det innebär att bestämmelserna som rör riksinternatskolor upphävs.

Regeringens bedömning: Avtalen mellan staten och riksinternatskolorna bör sägas upp för att upphöra att gälla den 31 december 2015. Skolornas möjlighet att ta ut elevavgifter bör upphöra att gälla vid samma tidpunkt. För elever som senast den 31 december 2015 har påbörjat en utbildning vid en av de nuvarande riksinternatskolorna bör statsbidrag i huvudsak lämnas i enlighet med vad som gäller enligt dagens föreskrifter under återstoden av deras skolgång i årskurserna 7–9 i grundskolan eller deras utbildning i gymnasieskolan respektive deras IB-utbildning, dock längst till och med juni 2019. För elever i grundskolan som har påbörjat en utbildning vid en av de nuvarande riksinternatskolorna senast den 31 december 2015 och som beviljats inackorderingstillägg bör äldre bestämmelser om inackorderingstillägg fortsätta att gälla till och med juni 2019.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag och bedömning. I promemorian föreslås att ikraftträdandet för samtliga lagändringar ska vara den 1 juli 2015 och att möjligheten att ta ut elevavgifter ska upphöra i samband med lagens ikraftträdande. I övrigt föreslås att statsbidrag ska lämnas enligt övergångsbestämmelser till berörda förordningar till och med juni 2018.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslagen i promemorian, däribland *Riksdagens*

ombudsmän, Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Stockholm, Statens skolverk, Barnombudsmannen, Centrala Studiestödsnämnden (CSN), Diskrimineringsombudsmannen, Halmstads, Malmö, Piteå, Täby och Uppsala kommuner, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Sveriges Skolledarförbund.

Skolverket har inget att invända mot förslaget men påpekar att de tre riksinternatskolorna har löpande avtal med staten om att anordna viss utbildning och erbjuda internatboende (U2000/3519/G, U2001/1897/G och U2001/3653/G). *Lärarnas Riksförbund* anser att förslaget om ikraftträdande och övergångstid tar hänsyn till elevernas möjlighet att planera sin skolgång, men att förslaget inte tar hänsyn till skolornas möjlighet att planera sin verksamhet på kort och lång sikt och att detta kan få konsekvenser för lärare och övrig personal. *Täby kommun* konstaterar att de föreslagna förändringarna är givna som konsekvenser av den nya skollagen och principerna om lika villkor för såväl elever som för olika huvudmän. *Nacka kommun* betonar att det faktum att övergångsreglerna gör att ersättningen minskar successivt är viktigt för att skolorna ska kunna anpassa sig till de nya reglerna.

Grennaskolan Riksinternat AB (Grennaskolan) och *Jönköpings kommun* avstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Tidpunkter för ikraftträdande

De bestämmelser som föreslås införs i skollagen och som innebär att hemkommunen inte behöver lämna bidrag för en utlandssvensk elev om statsbidrag lämnas bör träda i kraft så fort som möjligt. Detsamma gäller bestämmelsen att hemkommunen inte ska betala vissa kostnader för utlandssvenska elever i specialskolan. Lagförslaget bör därför träda i kraft i dessa delar den 1 juli 2015.

En följd av att de bestämmelser i skollagen som rör riksinternatskolor upphävs är att regeringen inte längre kommer att ha möjlighet att meddela föreskrifter som avviker från skollagens bestämmelser. Det innebär att skolorna kommer att behöva anpassa sig till att inte längre ha möjlighet att ta ut avgifter för utbildningen i grund- och gymnasieskolan i högre utsträckning än vad som följer av bestämmelserna i skollagen. *Lärarnas Riksförbund* anser att promemorians förslag om ikraftträdande och övergångstid inte tar hänsyn till skolornas möjlighet att planera sin verksamhet på kort och lång sikt och att detta kan få konsekvenser för lärare och övrig personal. Regeringen anser att principen att skolan ska vara avgiftsfri för eleverna är så viktig att den bör få genomslag i ett så tidigt skede som möjligt. I de avtal som ingåtts mellan riksinternatskolorna och staten hänvisas dock till bestämmelserna i förordningen (1991:1080) om riksinternatskolor. Där möjliggörs för skolorna att ta ut elevavgifter för utbildningen. Avtalen måste sägas upp senast tio månader före ett nytt kalenderår för att inte förlängas ytterligare ett år. Regeringens bedömning är att de gällande avtalen mellan staten och riksinternatskolorna bör sägas upp för att upphöra att gälla den 31 december 2015. Skolornas möjlighet att ta ut elevavgifter kan inte upphöra att gälla före detta datum. Lagförslaget föreslås därför träda i

kraft den 1 januari 2016 i den del det avser riksinternatskolor. Regeringens förslag innebär således en längre period för skolorna att anpassa sig till den nya situationen än vad som föreslogs i promemorian. Som framgår nedan bedömer vidare regeringen att statsbidrag till kostnader för internatverksamhet och det s.k. extra bidrag som lämnas som särskilt stöd till skolverksamheten bör lämnas under en längre övergångsperiod än vad som föreslogs i promemorian. På så vis får skolorna möjlighet att anpassa verksamheten till de minskande intäkterna på ett kontrollerat sätt.

Statsbidrag för elever som påbörjar utbildning vid en riksinternatskola före ikraftträdandet

Som angetts i avsnitt 7 avser regeringen att besluta om ytterligare förändringar på förordningsnivå. De innebär bl.a. att skolorna kommer att behöva anpassa sig till att inte längre få statsbidrag till kostnader för internatverksamhet och till att det s.k. extra bidrag som lämnas som särskilt stöd till skolverksamheten enligt förordningen om statsbidrag till riksinternatskolor upphör.

I avtalen mellan riksinternatskolorna och staten regleras villkoren för statsbidrag i enlighet med förordningen (1991:1080) om riksinternatskolor. I avtalet med SSKL hänvisas även till förordningen (SKOLFS 2002:7) om internationell gymnasial utbildning i Stockholm och Göteborg samt vid Sigtunaskolan Humanistiska Läroverket i Sigtuna. Som ovan angetts avser regeringen att säga upp avtalen så att de upphör att gälla den 31 december 2015. Fram till detta datum kvarstår statens åtagande enligt avtalen gentemot skolorna. Dagens statsbidragsreglering enligt de nämnda förordningarna bör således fortsätta att gälla så länge avtalen gäller.

I promemorian föreslogs att statsbidrag skulle lämnas enligt övergångsbestämmelser till och med den 30 juni 2018. Regeringen anser att det är väsentligt att ta hänsyn till skolornas möjlighet att anpassa sin verksamhet till de nya förutsättningarna. Därför bör de särskilda statsbidragen fortsätta att lämnas i huvudsak i enlighet med nuvarande regelverk under en längre period än vad som föreslogs i promemorian. Detta bör gälla för elever som påbörjat utbildning vid en riksinternatskola innan avtalen löpt ut den 31 december 2015 till dess att dessa elever har slutfört den utbildning de påbörjat, dock längst till och med juni 2019. Därigenom anser regeringen att dagens riksinternatskolor får goda möjligheter att planera sin verksamhet.

Inackorderingstillägg för elever som påbörjar utbildning i grundskolan vid en riksinternatskola före ikraftträdandet

Som nämnts i avsnitt 7 påverkar förslaget att avveckla systemet med riksinternatskolor inte möjligheten till inackorderingstillägg för utlandssvenska elever i årskurserna 7–9. Det har heller inga följder vad gäller möjligheten till inackorderingstillägg för elever i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan eller vid en IB-utbildning.

Som en konsekvens av att systemet med riksinternatskolor avvecklas kommer dock elever som inte är utlandssvenska och som deltar i grundskoleutbildning i någon av årskurserna 7–9 vid en sådan skola som

i dag är en riksinternatskola inte längre att ha rätt till statligt inackorderingstillägg. Elever som påbörjat utbildning i årskurs 7–9 i grundskolan senast den 31 december 2015 vid en riksinternatskola och som inte är utlandssvenska och som har beviljats inackorderingstillägg bör dock få inackorderingstillägg under återstoden av sin utbildning i grundskolan. Detta innebär att äldre bestämmelser bör fortsätta att gälla till och med juni 2019.

9 Konsekvenser av förslaget

Regeringens förslag innebär att regeringen inte kommer att ha möjlighet att besluta att någon skola ska ha ställning som riksinternatskola. Förslaget syftar till att så långt som möjligt skapa lika förutsättningar för alla skolor och alla elever. Förändringarna på lagnivå och efterföljande förordningsändringar innebär att de nuvarande riksinternatskolorna inte längre kommer att undantas från skollagens bestämmelser om en i princip avgiftsfri skola. Förändringarna innebär också att om statsbidrag lämnas för en elev på grund av att eleven är utlandssvensk så ska hemkommunen inte betala bidrag till huvudmannen för utbildningen. Hemkommunen ska inte heller lämna ersättning för en utlandssvensk elevs utbildning i specialskolan. Förslagen till lagändring berör således främst de nuvarande riksinternatskolorna men även utlandssvenska elevers eventuella hemkommuner och de huvudmän som tar emot dessa elever.

I syfte att skapa likvärdiga villkor för alla skolor avser regeringen att göra vissa förändringar på förordningsnivå. Statsbidrag för kostnader för utlandssvenska elevers utbildning i grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan bör lämnas enligt ett enhetligt system, oavsett vilken skola eleverna väljer. Det nya systemet bör så långt som möjligt även gälla statsbidrag till kostnader för IB-utbildning för utlandssvenska elever. Detta innebär bl.a. att statsbidrag i form av extra bidrag för en flexibel skolorganisation och för internatboende inte längre kommer att lämnas till de nuvarande riksinternatskolorna. Regleringen av statsbidrag för utlandssvenska elever berör alla huvudmän som tar emot utlandssvenska elever i årskurs 7–9 i grundskolan eller grundsärskolan, i gymnasie- eller gymnasiesärskolan samt nästan alla huvudmän som tar emot sådana elever i sin IB-utbildning.

Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen samt ekonomiska och administrativa konsekvenser för kommunerna

Regeringens förslag medför inga nya åtaganden eller kostnader för kommunerna. Förslagen bedöms därmed inte medföra några konsekvenser för den kommunala självstyrelsen eller innebära att den kommunala finansieringsprincipen ska tillämpas.

Förslaget att hemkommunen inte ska lämna bidrag till skolans huvudman enligt skollagens bestämmelser om huvudmannen får statsbidrag för utbildningskostnaderna för eleven kan leda till minskade kostnader för någon eller några enstaka kommuner. Det gäller även för-

slaget att en utlandssvensk elevs hemkommun inte ska betala ersättning om eleven går i specialskolan. Kostnadsminskningen för kommunerna är dock marginell.

I övrigt har förslagen inga ekonomiska konsekvenser för kommunerna.

Ekonomiska konsekvenser för staten

Bidragsåret 2013 lämnades 55 600 kronor i bidrag för internatverksamheten för varje elev som uppfyllde villkoren för statsbidrag, medan det extra bidraget uppgick till 15 200 kronor per elev för gymnasieelever och 12 000 kronor per elev för grundskoleelever. För elever på IB-utbildning på Grennaskolan lämnades extra bidrag med samma belopp per elev som för gymnasieelever. För IB-elever vid Sigtuna Humanistiska Läroverket (SSHL) lämnades inget extra bidrag. I början av 2013 fanns det 185 utlandssvenska elever vid riksinternatskolorna, varav 14 gick i grundskolan och 57 gick en IB-utbildning vid SSHL. Förslaget att ta bort de särskilda bidragen kan därmed sammantaget antas innebära en utgiftsminskning för staten på omkring 12,2 miljoner kronor per år fr.o.m. 2019.

Under de första åren efter förändringarnas ikraftträdande föreslås övergångsbestämmelser gälla, enligt vilka bidrag till internatverksamhet och extra bidrag lämnas för elever som påbörjat sin utbildning i grund- eller gymnasieskolan eller sin IB-utbildning senast den 31 december 2015. För 2016 är det därför endast frågan om minskade utgifter på cirka 2 miljoner kronor. Den årliga besparingen ökar därefter successivt under perioden 2017–2019 för att fr.o.m. 2019 uppgå till permanent 12,2 miljoner kronor.

När det gäller utlandssvenska elevers utbildning i Sverige i grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan gör regeringen bedömningen att statsbidrag för dessa elevers utbildningskostnader bör lämnas även i fortsättningen. Villkor och nivåer för statsbidraget bör regleras på förordningsnivå.

Det finns i dagsläget inga utlandssvenska elever i specialskolan. Vad gäller de sannolikt mycket få fall då en utlandssvensk elev kan komma att få sin utbildning i specialskolan bör kostnader för detta rymmas inom Specialpedagogiska skolmyndighetens anslag.

Konsekvenser för Statens skolverk

De föreslagna lagändringarna får inga direkta konsekvenser för Statens skolverk. Det är först genom de förändringar som regeringen avser att göra på förordningsnivå som Skolverket påverkas. Regeringens avsikt att ta bort vissa statsbidrag för de nuvarande riksinternatskolorna och att införa gemensamma regler för statsbidrag för utlandssvenska elevers utbildning i Sverige får i sig antas innebära en förenkling som underlättar Skolverkets arbete. Den förstnämnda förändringen bör dock ske stegvis, vilket innebär att förenklingen får full effekt först när statsbidragen till de nuvarande riksinternatskolorna har fasats ut. Utfasningen av statsbidragen kommer att regleras närmare genom övergångsbestämmelser på förordningsnivå.

Den direkta konsekvensen av att bestämmelserna om riksinternatskolor i skollagen upphävs och efterföljande förordningsändringar är att det inte längre blir möjligt att avvika från skollagens bestämmelser om avgiftsfrihet för utbildning som lämnas inom skolväsendet. Detta medför minskade intäkter för de nuvarande riksinternatskolorna. Även de förändringar som regeringen avser att göra av statsbidragssystemet på förordningsnivå kommer att leda till minskade intäkter för riksinternatskolorna.

Med ett oförändrat elevunderlag får huvudmännen för dagens riksinternatskolor efter en övergångsperiod minskade intäkter om sammanlagt 12,2 miljoner kronor per år då bidragen i form av de särskilda bidrag som hittills lämnats till riksinternatskolorna för internatverksamhet och som extra bidrag för en flexibel skolorganisation tas bort. Beroende på hur stor andel av eleverna vid respektive skola som är utlandssvenska och i vilken mån avgift tas ut för utbildningen kommer huvudmännen att behöva göra mer eller mindre omfattande förändringar för att anpassa sig till den nya situationen.

Regelrådet anser att de ekonomiska aspekterna borde ha blivit tydligare belysta i promemorian då det enligt Regelrådets bedömning kan röra sig om betydande ekonomiska effekter för de berörda enskilda huvudmännen. Regelrådet anser att promemorian inte ger underlag för att bedöma hur stor effekten är och bedömer därför att konsekvensutredningen är bristfällig. De avtal som ingåtts mellan staten och riksinternatskolorna har en uppsägningstid på tio månader. Huvudmännen får därmed anses vara medvetna om att förutsättningarna kan komma att ändras med relativt kort varsel. Regeringens förslag innebär dessutom en längre period för skolorna att anpassa sig till den nya situationen än vad som föreslogs i promemorian. På så vis får skolorna möjlighet att anpassa verksamheten till de minskande intäkterna på ett kontrollerat sätt.

Regeringens avsikt att på förordningsnivå införa ett enhetligt system för statsbidrag för kostnader för utbildning i Sverige av utlandssvenska elever i skolväsendet påverkar alla huvudmän som tar emot utlandssvenska elever i grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan och innebär att skolorna kommer att kunna få statsbidrag för verksamheten på lika villkor.

Konsekvenser för enskilda

De ändringar när det gäller statsbidrag och elevavgifter som enligt regeringens bedömning bör göras på förordningsnivå innebär att huvudmän som tar emot utlandssvenska elever i grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan kommer att få bidrag på likvärdiga villkor. De innebär vidare att det inte längre kommer att finnas huvudmän som är undantagna från förbudet att ta ut avgifter för utbildning i grund- och gymnasieskolan. Att bidrag ges på lika villkor och att ingen huvudman har möjlighet att ta ut avgifter för utbildningen är centralt för att utbildningen ska vara likvärdig, oavsett vilken skola eleven går i. Det är också viktigt för att elever ska ha en reell valfrihet. Förslagen bedöms därför ha positiva konsekvenser för barn och elever.

Prop. 2014/15:39

Konsekvenser för jämställdhet mellan kvinnor och män

Förslagen på lagnivå riktar sig inte till enskilda individer och bedöms därför inte ha några konsekvenser för jämställdheten.

Sveriges medlemskap i Europeiska unionen

Förslagen bedöms inte få några konsekvenser i förhållande till EU:s regelverk.

10 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i skollagen (2010:800)

10 kap.

37 § Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev vid skolenheten.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 38 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 39 §.

Första stycket gäller inte om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

I paragrafen regleras hemkommunens skyldighet att lämna bidrag till fristående skolor för varje elev som tas emot i en sådan skola för utbildning i grundskola.

För utlandssvenska elever i årskurs 7–9 i grundskolan utgår statsbidrag för kostnader för utbildningen. Bestämmelsen i paragrafernas nya *tredje stycke* innebär att hemkommunen inte är skyldig att lämna bidrag för en elev i en fristående grundskola om skolans huvudman får statsbidrag för kostnaderna för elevens utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.

11 kap.

36 § Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev vid skolenheten.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 37 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 38 §.

Första stycket gäller inte om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

I paragrafen regleras hemkommunens skyldighet att lämna bidrag till fristående skolor för varje elev som tas emot i en sådan skola för utbildning i grundsärskola.

Det nya *tredje stycket* motsvarar det nya tredje stycket i 10 kap. 37 §.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.

12 kap.

24 § Hemkommunen ska betala ersättning till staten för vissa kostnader för den som är elev i specialskolan eller i förskoleklass eller fritidshem vid en skolenhet inom specialskolan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om ersättningens storlek.

Första stycket gäller inte utlandssvenska elever i årskurs 7–10.

I paragrafen regleras hemkommunens skyldighet att betala ersättning till staten för vissa kostnader för elever i specialskolan.

Tredje stycket är nytt och innebär att hemkommunen inte är skyldig att betala ersättning till staten för elever i specialskolans årskurs 7–10 om eleven är utlandssvensk.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.

16 kap.

52 § Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev på ett nationellt program vid skolenheten som hemkommunen, enligt 42 §, var skyldig att erbjuda utbildning på nationella program vid den tidpunkt när utbildningen påbörjades.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 53 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 54 §.

Första stycket gäller inte om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

I paragrafen regleras hemkommunens skyldighet att lämna bidrag till fristående skolor för varje elev som tas emot i en sådan skola för utbildning i gymnasieskola.

Det nya *tredje stycket* motsvarar det nya tredje stycket i 10 kap. 37 §.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.

17 kap.

31 § Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev på preparandutbildning vid skolenheten som var behörig för utbildningen vid den tidpunkt när denna påbörjades.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 32 och 33 §§ och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 34 §.

Första stycket gäller inte om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

I paragrafen regleras hemkommunens skyldighet att lämna bidrag till fristående skolor för varje elev som tas emot i en sådan skola för utbildning i gymnasieskola.

Det nya *tredje stycket* motsvarar det nya tredje stycket i 10 kap. 37 §.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.

35 § Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev på programriktat individuellt val vid skolenheten som var behörig för utbildningen vid den tidpunkt när denna påbörjades.

Bidraget består av

1. bidrag för den del av utbildningen som motsvarar det yrkesprogram som det programriktade individuella valet är inriktat mot, och

2. bidrag för den del av utbildningen som avser det stöd som eleven behöver för att uppnå behörighet för yrkesprogrammet. Bidrag enligt denna punkt ska utgå under högst ett år.

Första stycket gäller inte om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

I paragrafen regleras hemkommunens skyldighet att lämna bidrag till fristående skolor för varje elev som tas emot i en sådan skola för utbildning i gymnasieskola.

Det nya *tredje stycket* motsvarar det nya tredje stycket i 10 kap. 37 §.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.

Prop. 2014/15:39

19 kap.

45 § Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev på ett nationellt program vid skolenheten som hemkommunen enligt 18 kap. 27 § var skyldig att erbjuda utbildning i gymnasiesärskolan vid den tidpunkt när utbildningen påbörjades.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 46 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 47 §.

Första stycket gäller inte om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

I paragrafen regleras hemkommunens skyldighet att lämna bidrag till fristående skolor för varje elev som tas emot i en sådan skola för utbildning i gymnasiesärskola.

Det nya *tredje stycket* motsvarar det nya tredje stycket i 10 kap. 37 §.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.

29 kap.

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- bosättning (2–5 §§),
- hemkommun och hemlandsting (6 §),
- utlandssvenska elever (7 §),
- personer med begävningsmässig funktionsnedsättning (8 §),
- kommunernas aktivitetsansvar för ungdomar (9 §),
- handläggning (10 och 11 §§),
- talerätt (12 §),
- samverkan och anmälan till socialnämnden (13 §),
- tystnadsplikt (14 §),
- International Baccalaureate (17 §),
- överlämnande av betygshandlingar (18 §),
- informationsskyldighet (19 §),
- uppgiftsskyldighet (19 a §), och
- övriga bemyndiganden (20–29 §§).

Paragrafen innehåller en uppräkningslista av vad som regleras i kapitlet.

Ändringen innebär att hänvisningen till paragraferna om riksinternatskolorna (15 och 16 §§) har tagits bort. Ändringen görs till följd av att dessa bestämmelser upphävs. Paragrafen behandlas i avsnitt 5.

17 § En elevs hemkommun är skyldig att betala ersättning för kostnader för elevens utbildning till anordnare av utbildning som leder fram till International Baccalaureate (IB). Skyldigheten gäller dock endast utbildning för sådana elever som hemkommunen var skyldig att erbjuda gymnasieutbildning vid den tidpunkt då IB-utbildningen påbörjades och endast om utbildningsanordnarens avgifter till International Baccalaureate Office betalas av staten.

Om parterna inte kommer överens om annat ska ersättning betalas med ett belopp som Statens skolverk beslutar.

Första stycket gäller inte om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

För internationella skolor som motsvarar gymnasieskolan finns särskilda bestämmelser om bidrag för IB-utbildning.

I paragrafen regleras hemkommunens skyldighet att betala ersättning för kostnader för utbildning som leder fram till International Baccalaureate (IB-utbildning). Prop. 2014/15:39

Bestämmelsen i paragrafens *tredje stycke* är ny och innebär att hemkommunen inte är skyldig att betala ersättning för en elev som går IB-utbildning om utbildningsanordnaren får statsbidrag för kostnaderna för elevens utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.

Sammanfattning av promemorian Riksinternatskolor (U2014/2011/GV)

I dag finns det tre fristående grund- och gymnasieskolor som har ställning som riksinternatskola. Riksinternatskolorna har enligt skollagen (2010:800) till uppgift att anordna skola för i första hand utlandssvenska elever. Antalet utlandssvenska elever som går i skolan i Sverige minskar dock och dessa elever utgör en minoritet av riksinternatskolornas elever. Det finns inte längre behov av att ha en särskild verksamhet för elevgruppen och det föreslås därför att ställningen som riksinternatskola tas bort. På så sätt får riksinternatskolorna samma ställning som andra fristående skolor, med samma rätt till ersättning för de elever som tas emot. Statsbidrag bör fortsätta att lämnas för utlandssvenska elevers utbildning i Sverige. Samma regler för statsbidrag bör i huvudsak gälla oavsett vilken skola eleverna väljer.

Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)
Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (2010:800)
dels att 29 kap. 15 och 16 §§ ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 29 kap. 15 § ska utgå,
dels att 10 kap. 37 §, 11 kap. 36 §, 16 kap. 52 §, 17 kap. 31 och 35 §§,
19 kap. 45 § samt 29 kap. 1 och 17 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 kap.

37 §

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev vid skolenheten.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 38 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 39 §.

Första stycket gäller inte, om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

11 kap.

36 §

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev vid skolenheten.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 37 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 38 §.

Första stycket gäller inte, om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

16 kap.

52 §

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev på ett nationellt program vid skolenheten som hemkommunen, enligt 42 §, var skyldig att erbjuda utbildning på nationella program vid den tidpunkt när utbildningen påbörjades.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 53 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 54 §.

Första stycket gäller inte, om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

17 kap.

31 §

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev på preparandutbildning vid skolenheten som var behörig för utbildningen vid den tidpunkt när denna påbörjades.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 32 och 33 §§ och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 34 §.

Första stycket gäller inte, om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

35 §

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev på programinriktat individuellt val vid skolenheten som var behörig för utbildningen vid den tidpunkt när denna påbörjades.

Bidraget består av

1. bidrag för den del av utbildningen som motsvarar det yrkesprogram som det programinriktade individuella valet är inriktat mot, och

2. bidrag för den del av utbildningen som avser det stöd som eleven behöver för att uppnå behörighet för yrkesprogrammet. Bidrag enligt denna punkt ska utgå under högst ett år.

Första stycket gäller inte, om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

19 kap.

45 §²

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev på ett nationellt program vid skolenheten som hemkommunen enligt 18 kap. 27 § var skyldig att erbjuda utbildning i gymnasiesärskolan vid den tidpunkt när utbildningen påbörjades.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 46 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 47 §.

Första stycket gäller inte, om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

29 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

- bosättning (2–5 §§),
- hemkommun och hemlands-
ting (6 §),
- utlandssvenska elever (7 §),
- personer med begåvnings-
mässig funktionsnedsättning (8 §),
- information om icke skol-
pliktiga ungdomar (9 §),

I detta kapitel finns bestämmelser om

- bosättning (2–5 §§),
- hemkommun och hemlands-
ting (6 §),
- utlandssvenska elever (7 §),
- personer med begåvnings-
mässig funktionsnedsättning (8 §),
- information om icke skol-
pliktiga ungdomar (9 §),

² Senaste lydelse 2012:109.

- handläggning (10 och 11 §§),
 - talerätt (12 §),
 - samverkan och anmälan till socialnämnden (13 §),
 - tystnadsplikt (14 §),
 - *riksinternatskolor (15 och 16 §§)*,
 - International Baccalaureate (17 §),
 - överlämnande av betygshandlingar (18 §),
 - informationsskyldighet (19 §),
 - och
 - övriga bemyndiganden (20–29 §§).
- handläggning (10 och 11 §§),
 - talerätt (12 §),
 - samverkan och anmälan till socialnämnden (13 §),
 - tystnadsplikt (14 §),
 - International Baccalaureate (17 §),
 - överlämnande av betygshandlingar (18 §),
 - informationsskyldighet (19 §),
 - och
 - övriga bemyndiganden (20–29 §§).

17 §

En elevs hemkommun är skyldig att betala ersättning för kostnader för elevens utbildning till anordnare av utbildning som leder fram till International Baccalaureate (IB). Skyldigheten gäller dock endast utbildning för sådana elever som hemkommunen var skyldig att erbjuda gymnasieutbildning vid den tidpunkt då IB-utbildningen påbörjades och endast om utbildningsanordnarens avgifter till International Baccalaureate Office betalas av staten.

Om parterna inte kommer överens om annat ska ersättning betalas med ett belopp som Statens skolverk beslutar.

Första stycket gäller inte, om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

För internationella skolor som motsvarar gymnasieskolan finns särskilda bestämmelser om bidrag för IB-utbildning.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2015.

Förteckning över remissinstanser

Efter remiss har yttranden över promemorian avgetts av Riksdagens ombudsmän, Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Stockholm, Barnombudsmannen, Statens skolverk, Statens skolinspektion, Centrala studiestödsnämnden, Diskrimineringsombudsmannen, Regelrådet, Bodens kommun, Borås kommun, Båstad kommun, Göteborgs kommun, Halmstad kommun, Helsingborgs kommun, Jönköpings kommun, Karlstad kommun, Linköpings kommun, Lunds kommun, Malmö kommun, Nacka kommun, Piteå kommun, Stockholms kommun, Täby kommun, Uppsala kommun, Älmhults kommun, Sveriges Kommuner och Landsting, Grennaskolan, Sigtuna Humanistiska Läroverk, Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund, Sveriges Skolledarförbund och Föreningen Svenskar i Världen.

Följande remissinstanser har beretts tillfälle att yttra sig, men har förklarat sig avstå eller har inte inkommit med yttrande: Arjeplogs kommun, Eskilstuna kommun, Gävle kommun, Katrineholms kommun, Lidköpings kommun, Sigtuna kommun, Skövde kommun, Sollentuna kommun, Storfors kommun, Södertälje kommun, Umeå kommun, Växjö kommun, Örebro kommun, Lundsbergs skola, Friskolornas riksförbund, Sveriges Elevkårer, Sveriges Elevråd, Handikappförbunden, Synskadades riksförbund, Hörselskadades Riksförbund och Sveriges vägledarförening.

Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (2010:800)

dels att 29 kap. 15 och 16 §§ ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 29 kap. 15 § ska utgå,

dels att 10 kap. 37 §, 11 kap. 36 §, 12 kap. 24 §, 16 kap. 52 §, 17 kap. 31 och 35 §§, 19 kap. 45 § och 29 kap. 1 och 17 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 kap.

37 §

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev vid skolenheten.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 38 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 39 §.

Första stycket gäller inte om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

11 kap.

36 §

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev vid skolenheten.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 37 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 38 §.

Första stycket gäller inte om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

12 kap.

24 §

Hemkommunen ska betala ersättning till staten för vissa kostnader för den som är elev i specialskolan eller i förskoleklass eller fritidshem vid en skolenhet inom specialskolan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om ersättningens storlek.

Första stycket gäller inte utlandssvenska elever i årskurs 7–10.

16 kap.

52 §

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev på ett nationellt program vid skolenheten som hemkommunen, enligt 42 §, var skyldig att erbjuda utbildning på nationella program vid den tidpunkt när utbildningen påbörjades.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 53 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 54 §.

Första stycket gäller inte om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

17 kap.

31 §

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev på preparandutbildning vid skolenheten som var behörig för utbildningen vid den tidpunkt när denna påbörjades.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 32 och 33 §§ och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 34 §.

Första stycket gäller inte om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

35 §

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev på programinriktat individuellt val vid skolenheten som var behörig för utbildningen vid den tidpunkt när denna påbörjades.

Bidraget består av

1. bidrag för den del av utbildningen som motsvarar det yrkesprogram som det programinriktade individuella valet är inriktat mot, och
2. bidrag för den del av utbildningen som avser det stöd som eleven behöver för att uppnå behörighet för yrkesprogrammet. Bidrag enligt denna punkt ska utgå under högst ett år.

Första stycket gäller inte om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

19 kap.

45 §³

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev på ett nationellt program vid skolenheten som hemkommunen enligt 18 kap. 27 § var skyldig att erbjuda utbildning i gymnasiesärskolan vid den tidpunkt när utbildningen påbörjades.

³ Senaste lydelse 2012:109.

Bidraget består av ett grundbelopp enligt 46 § och i vissa fall ett tilläggsbelopp enligt 47 §.

Prop. 2014/15:39
Bilaga 4

Första stycket gäller inte om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

29 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

- bosättning (2–5 §§),
- hemkommun och hemlands-
ting (6 §),
- utlandssvenska elever (7 §),
- personer med begåvningsmäs-
sig funktionsnedsättning (8 §),
- information om icke
skolpliktiga ungdomar (9 §),
- handläggning (10 och 11 §§),
- talerätt (12 §),
- samverkan och anmälan till
socialnämnden (13 §),
- tystnadsplikt (14 §),
- *riksinternatskolor* (15 och
16 §§),
- International Baccalaureate
(17 §),
- överlämnande av betygshand-
lingar (18 §),
- informationsskyldighet (19 §),
och
- övriga bemyndiganden (20–
29 §§).

I detta kapitel finns bestämmelser om

- bosättning (2–5 §§),
- hemkommun och hemlands-
ting (6 §),
- utlandssvenska elever (7 §),
- personer med begåvningsmäs-
sig funktionsnedsättning (8 §),
- information om icke
skolpliktiga ungdomar (9 §),
- handläggning (10 och 11 §§),
- talerätt (12 §),
- samverkan och anmälan till
socialnämnden (13 §),
- tystnadsplikt (14 §),
- International Baccalaureate
(17 §),
- överlämnande av betygshand-
lingar (18 §),
- informationsskyldighet (19 §),
och
- övriga bemyndiganden (20–
29 §§).

17 §

En elevs hemkommun är skyldig att betala ersättning för kostnader för elevens utbildning till anordnare av utbildning som leder fram till International Baccalaureate (IB). Skyldigheten gäller dock endast utbildning för sådana elever som hemkommunen var skyldig att erbjuda gymnasieutbildning vid den tidpunkt då IB-utbildningen påbörjades och endast om utbildningsanordnarens avgifter till International Baccalaureate Office betalas av staten.

Om parterna inte kommer överens om annat ska ersättning betalas med ett belopp som Statens skolverk beslutar.

Första stycket gäller inte om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk.

För internationella skolor som motsvarar gymnasieskolan finns särskilda bestämmelser om bidrag för IB-utbildning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016 i fråga om 29 kap. 1, 15 och 16 §§ och i övrigt den 1 juli 2015.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2014-09-03

Närvarande: F.d. justitieråden Severin Blomstrand och Annika Brickman samt justitierådet Johnny Herre.

Vissa frågor om utlandssvenska elevers utbildning i Sverige

Enligt en lagrådsremiss den 31 juli 2014 (Utbildningsdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändringar i skollagen (2010:800).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Marika Pock, biträdd av departementssekreteraren Torun Rudin.

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Utbildningsdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 11 december 2014

Närvarande: Statsministern S Löfven, ordförande, och statsråden M Wallström, M Johansson, I Baylan, K Persson, S-E Bucht, P Hultqvist, H Hellmark Knutsson, I Lövin, Å Regnér, M Andersson, A Ygeman, A Johansson, P Bolund, M Kaplan, M Damberg, A Bah Kuhnke, A Strandhäll, G Fridolin, G Wikström, A Hadzialic

Föredragande: statsrådet Hadzialic

Regeringen beslutar proposition 2014/15:39 Vissa frågor om utlandssvenska elevers utbildning i Sverige

Rättsdatablad

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EU-regler

Skollagen (2010:800)	29 kap. 16 §